

ARADI HIRDETŐ.

12-ik szám.

Szombaton Mártz 24-én 1849.

8-ik évi folyam.

 Az előfizetésidő és hirdetések valamint ezen lapra, ugyszint az „Arader Kundschaftsblatt“-ra naponként elfogadtatnak a szerkesztőség irdájában, Forray utczában, Viszkub háza 1. emeletében.

K é r e l e m.

Azon esetre, ha hogy a nyomtatásidő alkujánál a könyvnyomdában valaki magát a kinyomandó tárgyakért követelő fizetést sokalná, ne terheltesen az alulirt tulajdonossal értekezni, ki mindig legjutányosb árat szaband.

Sveszter Ferencz.

A j á n l a t.

Egy jó erkölcsű fehérszemély, ki az asszonyi kézmunkákban két leányzónak oktatást adhat, és a háztartásban is jártas, egy özvegyhez kerestetik. Értekezhetni a szerkesztőségél.

J e l e n t é s.

Pankl házában, kigyó utczában a Tököly-féle kert átellenében, 3 szoba, konyha és kamara bérbe kiadó.

Több mint 400 köböl zab

kapható Kúvinban

Nagy Koszta-nál.

Eladó széna.

Szeccsánszky Lázár Gája külvárosi 301 sz. majorjában találtató széna mennyiség, mázsája 1 pengő forinton minden időben eladó. Értekezhetni a tulajdonossal a szén-téren Tököly-féle nagy ház mellett 272 sz. a. lévő tulajdon házában.

Egy peccenyeforgató 2 nyárssal, melly eddig kevés használatban volt, jutányos áron eladó. Tudósítást vehetni a szerkesztőségél.

H e l y b e l i.

Az a híre, hogy Szebennek f. hó 11-én történt bevétele felőli tudósítás Temesvár és Arad várában már 14-én tudva volt, 's e' szerint sokan azt vélik, mikép városunk ellen szándéklott ágyuzás azon okból maradt el; Arad tehát Bem tábornok győzelmeinek kétszeresen örvendhetne, minthogy rá nézve is olly jótékony befolyást tettek.

Városunk alatt részünkről a maroson ideiglenes híd készítettett, mi néhány várbeli ágyu elűtésére alkalmat nyújtott.

Csütörtökön, f. hó 22-én azon tudósítás érkeze, mikép Szaderlakról a várba élelem hordatik, mihez képest a bánati részre 40 hunyadi-huszar átkelvén, 10 hordóból (105 akó) álló borszállítmányt szerencsésen megállítván, a térparancsnoksághoz átkísérték, hol e' bor szükséges elővigyázat végett vegytanilag megvizsgáltatni fog. A' 30 császári katonából álló védkiséret, lovasainkat meglátván, megfutamodott.

Katonaságunk nagy fáradságoknak van alávetve, 48 óráig állnak őrt, részint a szabad ég alatt részint fűtetlen őrházakban; minő sajnosan eshetik tehát a hadfnak, ha szállásába érve, se fűtött szobát, se fekhelyére kívántató szalmát nem lel! ez égbe kiáltó vétek, és mindaddig ennél marad, míg a' rend be nem áll, és addig hálásbérre felrovás nem is tétethetik. — Némelly házban egy szobába 24 egész 30 ember van betömve, a' pusztá földön fekszenek, se nem tisztogalódhatnak, se nem ápolhatják magukat stb., mialatt némelly házakba még egy sem volt beszállásozva!!! — Igy volt az 1849-ik évi mart. 8-ka előtt 's utána.

Szeged nekünk például szolgálhat, hol („a' közlöny“ szerint) minden házbirtokosnak könyvecske adatik, mellybe a' szállásmester illő örködés mellett a' beszállásolt harczosok számát, a' be- 's kiszállásozás napjával együtt beírja. Ezen a' jegyzőkönyvvel megegyező könyvecskék szerint történnek aztán a' hálásbér-fizetések, mi azonfelül azon hasznót szüli, hogy hol és minő számmal létező katonaság minden perczen megtudható.

Aradon olly nemeslelkű házbirtokosaink vannak, kik nemcsak illendő szobáról, éji szállásról és főtt étkekről — kárpótlás nélkül — gondoskodnak, hanem a' katonának még minden kényelmességet is megszerezni ügyekszenek, mialatt mások minden emberi érzés nélkül a' haza védőivel fölötte illetlenül bálnak.

Az Isten igazságos jutalma vagy büntetése el nem maradhat. —

Mialatt az ágyuk nálunk mindkét felől nyugosznak, azalatt zajlik egünk. Már mult héten kezdé havazni, és kivált vasárnap, f. hó 18-án délután, 2¹/₂ ujnyi hó esett, azon közben hideg állott be, 's éjjenként már régiebb idő óta fagyott, úgy hogy derekas fűtés kellett, de mart. 21-én 22-re kelve éjszaka, valamint ugyanazon reggel ollyannyira havazott, mikép csakugyan szánkázni lehetett. — Hahogy a' száraz hideg helyett ilyen idő

Iett volna e' télen, jobban állnának őszi vetéseink. Igen kívánatos, hogy mezei gazdáink a' tavaszi vetést szorgalmasan vigyék véghez, máskép ezidén megjárhatnánk! —

V e g y l e t.

—°° Bem tábornok mart. 11-ei jelentésének részletei.

Istentől megáldott napunk vala ma, mert olly szerencsés voltam, hogy N. Szebent végre valahára sikerült ostrommal bevenni 's éjjeli egy negyed tizenkettőre a' városba, melly torlaszokkal volt védve — bevonulni.

Már tegnap szerencsém volt Medgyesről elnök urhoz írni a' felől, hogy engem az ellenség Segesvárnál bekeríteni, három oldalról egyszerre megtámadni, 's megsemmisíteni kívánt. En használtam ez alkalmat, 's az egyenes országuton indultam Szeben felé az alatt, míg ő egy a' mostani évszakban járhatlan uton bekerítettésemmel vesződött.

Szemközt állottunk 4000-nyi muszka gyalogsággal, mintegy 2000 osztrák gyalogsággal és közel 600 kozákkal, ellátva nagy számú ágyukkal. Délutáni 4 óra tájban Nagy-Szebenhez érkezém, 's az ellenséget ott már csatarendben készen, és pedig a' jan. 21. csataterén felállítva találtam. En visszaverém őt ujoncz székelyeimmel egész a' város falaihoz, itt azonban a' sánczokat nagyobb részt csak szurony szegezve kellett bevennük. Elfoglaltam az ellenségtől több ágyut, lőszer társzekeret, 's több száz fegyvert; a' mennyiséget azonban még ma nem tudhatom, erről majd holnap tehetek részletes tudósítást.

Elfeledém mondani, hogy több muszka foglyaim is vannak.

U. J. A' mint fennebbi jelentésemet végzem, szólottam az itteni tisztviselőséggel, elébök adám ügyök igaztalanságát, 's biztosítám őket a' felől, hogy a' magyar kormány minden előbbi vétségeikre bünbocsánatot ad, hanem az ezentúl elkövetendő vétségek szigoruan fognak büntettetni. Ők mindent megígértek, sőt még azt is, hogy a' muszka intervencio ellen is ovást fognak beadni.

—°° Orosz hegyi Józsa portyázó csapatvezér tudósítása a' honv. bizottmányhoz. (Olvastatott a' képviselőház 1849-ki mart. 17-én tartott ülésében.)

Azok folytán, miket már Szemere kormánybiztos úr által jelentettem, van szerencsém értesíteni, hogy febr. 21-ke óta szerencse kíséri lép-tünket.

Azon napon kisdéd seregemet 9 részre osztva, mentünk a' Sz.-Péterben védelmi helyzetben volt Dembinszki seregétől hátráló Schlick serege után, 's rövid időn számtalan fegyver és ember lön martalékunk. — Ózdon ért Szemere úr figyelmeztetése, miszerint Rima-Szombaton 600 nyereg, 800 pár bakkancs stb. az ellenséges részről hátrahagyatva, segédkezeinkre vár. Bertalanfi hadnagyem

rögtön két szakasszal ment, 's elfoglalt a' nevezettekén kívül több fegyvert és foglyot, mik Miskolczra szállítottak. Ezentúl a' hegységbeni kalandozásunk által hirünk elterjedvén, a' Waldjaeger (nevünk) félelmessé lön ellenségünk előtt. És valóban 3 poggyászos szekér és 5 ló mintegy 15-re menő fegyveres gyalogsággal az ellenségnek minden vigyázata daczára birtokunkba került. — Ekkor Pétervásár és vidéke elpusztítása után a' hazaáruló gr. Török Egerbe vonulva, osztotta zsarnok parancsait. En csapatommal a' szarvaskői szorost elzárva, minthogy már akkor Lamperg is Miskolczon táborozott, sokszoros vigyázattal leptük meg őket. Felnémetnél környelő őreim éjjel 40 vasas környelő közül egyet lelőve, többszörös tüzeléssel a' többit visszariasztották. Következő éjjel, minthogy a' hegységi nép igen jól volt lelkesülve, népfelkeléssel akartam az ellenséget Egerből kikergetni, mert értesültem, hogy munitioja, a' kiállított ágyúk és égő kanócok mellett épen nincs; valamint a' kormány is tudja, hogy Eger népe roppant elkeseredett és lelkesült vala, kikkel egyetemben a' rabló csoportot agyon tiporjuk. Azonban meglepetésemre az ellenség éjjel után két órakor eltakarodván, egy ujdonsült magistratust hagyott, melly a' siettében fel nem szedhetett sarczot beszédendő és utánaküldendő vala. En teljes erőmmel bevonulva, a' pénzt, bort és hármillynemű beszolgáltatandó sarczot letiltottam; a' magistratusi creaturákat igazolásra a' kormányhoz utasítottam; és önvédelemre szólítva a' népet, segítségünkről biztosítottam. — Még az nap esten környezőim a' szomszéd helységeket vizsgálva, tizenegyen Maklárra vetődtek, kilencz gúla fegyvert és sok munitios szekeret látnak: betüzelnek, a' német sereg összefut, és mindent végveszélyben véelve, azon módon szétfutkároznak; vitézeim töltéseik fogytán az ellenség fegyvereiből lódöznek ugyanaz ellen: meghalt 3 ember, lelövetett 3 ló, öt roppant munitios szekér, hatfontos, tizenkét fontos golyókkal, kartácsokkal, rakétákkal, egy hadnagy, és 3 ló lett martalékunk. Az ellenség nem mert üldözni: még sokat fogtunk el közülök, és erdőn hegyen túl, mostan zsákmánnyal, fegyverrel, lovakkal és 100-nál több fogolylyal meg-rakodva közeledünk a' kormány szine elé. Voltunk és leszünk mindenütt, és sehohsem, hogyan a' körülmény kívánja; de vitéz csapatomat önök kedvezményeibe ajánlva vagyok Polgáron mart. 15-én 1849. hazafiui szolgálattal Oroszhegyi Józsa, pesti guerillacsapat kapitánya.

—°° Legujabb hírek. Érdekes híreket kaptunk Pestről, Tolnából, Szegedről stb. Most röviden csak enyit: Windischgraetz tapasztalván, hogy fegyverrel a' népet leigázni nem sikerül, menydörgő proclamatiókkal akarná helyzete kétségbeesett voltát palástolni. — Schulzig tábornok és Jablonovszki leköszöntek; az első, mert egy gyalázatosan folytatott háboruban többé részt venni nem akar; a' második, mert a' magyar nép

lelkes és elszánt harcza meggyőzte őt a' magyar ügy szentségéről. — Ottinger a' szolnoki kudarcz következtében hadi törvényszék elébe állított. — Pozsonyban egy a' németek és horvátok között kiűtött kravall következtében egy horvát zászlóalj lefegyvereztetett. Szóval a' császáriak közt sok meg hasonlítás van.

—*.* Mármarosból Visk, mart. 9-ről írják: Epen e' perczen veszem a' kedves hirt, hogy 300 tiroli jelesen fegyverezve érkezett Mármarosba, az ujabban nagyobb erővel betört cs. katonák 's lengyel parasztok vad dühét megszegyenítendő. Eljenek a' lelkes tiroliak 's kísérje áldás és siker buzgóságukat! (Közlöny.)

—*.* Azon képviselők, kik 1849-ki martzius 1-ig Debreczenben meg nem jelentek, 's távollétök igazolva nincs, szám szerint: aradi 1 (Szerb Tivadar), baranyai 2, barsi 2, bácsi 2, beszterczevidéki 1, bihari 1, borsodi 1, bobokai 1, erzsébetvárosi 1, a. fejéri 1, f. fejéri 1, székesfejéri 1, Gy. fejérvári 1, fiumei 1, hevesi 1, háromszéki 1, kőhalomszéki 2, kolosvári 1, krassói 1, medgyesi 2, nógrádi 1, nyitrai 5, nagysinkszéki 2, oláhfalvi 1, pápai 1, pozsonyi 2, pozsonyvárosi 2, pest m. 2, sárosi 4, segesvári 4, sopron városi 1, sopron m. 1, szászsebeszéki 1, szebeni 2, csikszerdahelyi 1, szerdahelyszéki 2, szepesi 2, temesi 2, tolnai 1, torontáli 1, trencsényi 4, turóczi 2, ujegyházvidéki 2, zalai 2, zempléni 1. — Különb Borsiczkin és még vagy három más egyéneken kívül nem olyanok az elmaradt jó urak, hogy kimaradásukat fájlni lehetne. (Alf. Hirl.)

—*.* Lebstück Mária. Debreczen, mart. 16. Egy nevet akarok átadni a' históriának, 's ez Lebstück Mária. Szabadság-harczunk eseménydús történeteiben nem egy tünemény merül fel, mellynek emléke előtt meghajland a' hálas utókor. A' többit mellözve, illy tünemény: L. M. a' hős horvát leány Görgei táborában. — Csak a' gyáva képes nevetni rajta, hogy még egy gyöngéd leányka is önkényt kiszáll a' síkra, hová sok férfiú csak kényszerítve lép ki. Ellenben ki az illy ténynek magasztosságát felfogni tudja, meghajlik annak nagyszerűsége előtt. A' jómódu zágrábi szüléktől származott Mária a' múlt évi martziusi napokban, mint vallja, fegyvert fogott Bécsben Ausztria szabadságáért, a' bécsi gyászos események után pedig Magyarország szabadságáért küzdött. Ő valódi katonai szolgálatokat tesz, a' tiroli vadász csapatba levén besorozva Carl név alatt. Részt vön a' hábólnai, tétényi ütközetekben, legközelebb pedig a' verpeleti ütközet után, midőn zászlóalja a' vasasok által úgy szétugrasztatott, hogy mindenki csak maga megmentéséről gondoskodott, ő 86 sebesültet szedett össze, és szállított T.-Füredre. Nem mellékes czélok hajhászása, mikre egy nőnek elég alkalma van a' csatasíkon kívül is, nem különczködés, de a' szabadság ösztöne vezérlé őt azon térre, hol az enyészet bús mezején a' dicsőség hervadhatlan babérai teremnek. Ő a'

forradalom gyermeke, Görgei táborának egy szép virága! E' napokban fővárosunkba jött, hol a' közfigyelem tárgya lett. Remélem, hogy az önföladózás e' dicső példánya kormányunk magas figyelmét sem kerülendi ki. (Közlöny.)

—*.* Olaszország. Az olaszországi események rövid summája ez: Nápoly királya nem hagyott föl szándékával, Siciliát ujra leigázni. Franciaország és Anglia hajóhadai azonban közbenjárókul léptek föl, 's ekkép ezen ügy, úgy látszik, a' nevezett hatalmasságok beavatkozása nélkül nem fog elintéztetni. — A' pápa eltávozása óta Rómában rohanva követék egymást az események. Végre kikiáltott a' „római köztársaság.“ — A' toscaniai nagy fejedelem elhagyta országát, 's itt is ki lön kiáltva a' köztársaság. Turinban, hol most Gioberti a' mindenható minister, békés egyezkedést remélnek Auszriával Anglia és Franciaország közbenjárultával; Károly Albert azonban trónbeszédében kimondá: mikép czél nem érhetés esetében el van tökéelve a' harcztot minden kitelhető erővel folytatni. — Lombardiában Radecky vaskézzelel igázza le a' népszabadság törekvéseit; a' jószágfoglalások és véres executiók napjendén vannak. Garibaldi azonban Helvétia határain tekintélyes hadsereggel áll készen perczenként lerohanni Lombardia síkjaira, hol millió szívek dobognak feléje. A' pápa világi uralmainak elvesztése, mint látszik, idegen beavatkozást huzand maga után, 's hirlik, hogy egy osztrák had már benyomult volna a' legatiókba. (Alf. Hirl.)

—*.* Konstantinápoly. Anglia politikája úgy látszik fordulatot kezd venni. Eddigelő mintha egyetértett volna Oroszországgal a' dunai hercegségek kérdését illetőleg; legalább hallgatásából azt lehetett kimagyarázni, mikép az orosz terjeszkedését a' dunai tartományokban, nyugodtan nézi. Azonban a' dolog változott, 's a' britt cabinet, az orosz kormány eme foglalásának ellenemond. A' konstantinápolyi francia követ Aupik tábornok, az angol követtel, sir Stratford Carringgel hasonló értelemben nyilatkozott, és így a' két hatalom egyesülése, hihetőleg jelentékeny befolyással leendő szerencsétlen ország sorsára. Mondják, hogy Anglia már fegyvereket is küldött Törökországnak, 's biztatja, hogy támadja meg az oroszokat.

—*.* A' ráczság a' József Ferencz császár által kegyelmesen neki oda ajándékozott Bánátban és Bácskában már mindenfelé kitűzte a' táblákat, mellyre ez van írva: „uj szerb ország.“ — Lám milly szép hódításokat tettek a' vitéz hű szerbek; hanem Damjanics tábornok úr erre azt szokta mondani: hogy e' hódítási okiratra a' pecsétet ő akarja rá tenni. (Közlöny.)

—*.* Görgeiben egy kitünő tulajdon van, és ez olyan, mi felette kevés vezérben található. Ő — a' régi Francia köztársaság többi vezéreként — nem csak fegyverrel hat, de hat egyszersmind szóval is.

Fegyverrel hat az ellenre, szóval az ész, és igazságnak veséig ható szavával katonáira és az elámitott, vagy közönyös, ügyünket felfogni nem tudó néptömegre.

Görgei nem csak katona, ő politicus is.

Eljen Görgei! míg ő él, előre haladand minden katonája, mert elől megyen ő, és el nem hagyja őt egy magyar is soha! Radicalis. (Mart. 15-ke.)

—*.* Árvából. Mennyire csatlakoznak el-leink, a' tótok rokonszenvében, noha ezek föllázítására, minden kigondolható eszközt fölhasználtak, szolgáljon például Árva megye éhségtől sanyar-gatott népe.

Hurbán első beütése alkalmakor, nem hiány-zottak e' megyében sem, hozzá méltó népámítók, arra akarván a' népet birni, hogy szövetségeseivé legyenek. De mit felelt a' nép? „Midőn mi éhha-lállal küzködtünk midőn apáink, gyermekeink, éle-lem hiánya miatt, rémítő kinok között, váltak el az élettől, az atyáskodó bécsi kormány, nem nyuj-ta segéd kezeket, ellenben magyar testvéreink oszt-tották meg velünk kenyerüket, 's mi nem lehetünk annyira háladatlanok, hogy ellenök fegyvert fog-junk.“

'S e' nép szavát emberül váltá be, mert a' rája kivetett majdnem minden ujonczait, nemcsak hogy rég kiállította, de a' még hátra levő 130-at, ellenséges seregek keresztülvonulása után, fölsze-relve, minden fölszólítás nélkül Görgei táborába küldé.

Ezt árva tevé, azon megye, mellynek lakói csak vásár- és ünnepnapokon zabkenyeret esznek, 's a' leggazdagabb megyék egyike, a' szájhósködő Pestmegye, nem birta, a' haza iránti tartozását, az ujonczok kiállításában sem leróni. (Közlöny.)

—*.* Mezei gazdák, vessetek Tus-sakfüvet! Boldog az, ki továbbra nem halasztja e' jeles füvet jószágába behozni. A' Tussak megbecsülhetetlen nyereség a' mezei gazdaságra

nézve Falkandsziget, melly hazája, legnagyobb kincsének nevezetik, és meg mi is nemsokára a-nak nevezhetjük. Gondoljátok csak! egy-egy töl-2—300 sarjadék is hajt, mellyeket a' marha ö-mest megesz, és azt hamar meghizlalja. Zsom-kos mocsárokon kiváltképp jól terem e' fű, egy-esztendőn át takarmányt szolgáltat, és hacsak a-gyökerén felül 4 ujnyira megnót, már etethetni.

—*.* A' faviasz — egészen szüksé-telen. Egy tapasztalt fatenyésztő a' közönséges költséges faviasz helyett gipszet ajánl, melly vi-ben kása formává tétetvén, felrakattatik; e' gyu-ma igen könnyen ráragad, és minden megsebes-tett gyümölcs- és erdei fákon igen jeles hatá-nyilatkoztat. Bizonyos, hogy ez a' fák természé-tével sokkal jobban megegyez.

—*.* A' kénsavas mész-éleg (Gyp-s) legjobb hatású a' lóheréseken, ha akkor hinteti a' lóherére, midőn az arasznyira felnőtt. (Fr. Bl.)

Gabona-, liszt-, széna- és szalma árak
Martziushó 16-ól 1849.

Nevenként:	Egy posonyi méro valto pénzben					
	legjobb		középsz.		silány	
	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.
Tiszta búza	8	—	7	30	7	15
Kétszeres	7	—	6	45	6	30
Rozs	5	30	5	15	5	—
Arpa	3	15	3	—	2	45
Zab	3	45	3	30	3	—
Kukoricza	3	45	3	30	3	15
1 mázsa lángliszt	18	—	—	—	—	—
1 „ Zsemleliszt	15	—	—	—	—	—
1 „ Fehér kenyér.	11	30	—	—	—	—
1 „ Fekete szinte	10	—	—	—	—	—
Széna mázsa	2	45	—	—	—	—
12 mázsa Zsubszalma	—	20	—	—	—	—

Mártz	Neve és sorsa a' meghalálozottnak	Vallása	Kora	Betegsége	L a k á s a és halálozati helye
12	Joanovits Katalin, zenész' l.	Kath.	6 n.	görcsök	Trombitauteza.
—	Nachlik András, kőműves	—	61 e.	tüdőlob	Téglauteza.
—	Grebke János	G. n. e.	16 hó	vöröshimlő	Szabadsajtóutcza.
13	Pleskovits Pál, földész' f.	Kath.	10 —	görcsök	Gája k. v.
—	Morár Todor, szinte	G. n. e.	4 e.	himlő	szinte.
—	Mokrán Juli, asztaloslegény' l.	Kath.	8 —	vérhányás	Demeterutcza 137
14	Ivanov Pésza, földész' f.	G. n. e.	10 —	tüdőlob	Gája k. v.
—	Heinberger Anna, korcsmáros' f.	Kath.	15 hó	agylob	Poltura.
—	Vasziliovits Mária, balász' l.	G. n. e.	4 e.	szinte	Molnárutcza.
15	Nedin Katalin, földész' l.	—	3 hó	görcsök	Gája k. v.
—	Argyelán Juli, szinte	—	2 e.	agylob	szinte.
—	Fried Abraham Mózes, Holleschauból	Izr.	56 —	csuklás	Széntér.
16	Buár Száva, földész' f.	G. n. e.	18 —	epeláz	Gája k. v.
—	Vidri Éva, kovács' l.	Kath.	10 n.	görcsök	Séga k. v.
—	Grebke György	—	4 e.	fejvízkór	Szabadsajtóutcza.

Szerkeszti, kiadja 's nyomtatja Sveszter Ferencz.